

Dosarul nr. 2ra-870/20

Prima instanță - (Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani) O. Ionașcu
Instanța de apel - (Curtea de Apel Chișinău) L. Bulgac, I. Dutca, V. Buhanaci

DECIZIE

24 iunie 2020

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Svetlana Filincova
Galina Stratulat
Iurie Bejenaru
Nicolae Craiu
Dumitru Mardari

examinând recursul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova,
în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Alexei
Libacov împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenienți
accesorii Consiliul municipal Chișinău și executorii judecătorești Ungureanu Oleg
și Iacob Miron, cu privire la constatarea încălcării dreptului la executare în termen
rezonabil a hotărârii judecătorești și repararea prejudiciului moral cauzat prin
această încălcare,

împotriva deciziei din 5 februarie 2020 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă:

La 2 mai 2017, Alexei Libacov s-a adresat cu cerere de chemare în judecată
împotriva Ministerului Justiției cu privire la constatarea încălcării dreptului la
executare în termen rezonabil a hotărârii judecătorești și repararea prejudiciului
moral cauzat prin această încălcare.

Prin cererea de concretizare a cerințelor (f.d. 27), reclamantul Alexei Libacov
a solicitat constatarea încălcării dreptului la executarea în termen rezonabil a
hotărârii judecătorești și încasarea de la bugetul de stat în beneficiul său a sumei de
100 000 lei cu titlu de despăgubire a prejudiciului moral.

În motivarea cererii de chemare în judecată a indicat că în anul 1995 a fost
încadrat în câmpul muncii la Ministerul Afacerilor Interne, iar la 3 septembrie
1997 prin ordinul Ministerului Afacerilor Interne a fost numit în funcția de polițist
operativ al Brigăzii cu destinație specială „Fulger” al Ministerului Afacerilor
Interne.

În conformitate cu legislația în vigoare la acel moment, colaboratorilor de
poliție li se acorda, de către autoritățile administrației publice locale, în cel mult
după trei ani de la angajare în serviciu, iar ofițerul de poliție de cel mult un an de la

numirea în funcție, spațiu locativ sub formă de apartament sau casă separată, în conformitate cu normele stabilite de legislația în vigoare.

Însă, pe parcursul anilor, autoritățile administrației publice locale, refuzau să-i acorde un spațiu locativ la care pretindea în temeiul legal.

Urmare a adresării către instanța de judecată, la 19 mai 2009 instanța de contencios administrativ a Curții de Apel Chișinău a emis hotărârea prin care a obligat Consiliul municipal Chișinău să-l asigure cu spațiu locativ în condițiile art. 35 alin. (1) din Legea cu privire la poliție, conform normelor prevăzute de legislația locativă în vigoare.

La 28 iulie 2009, documentul executoriu nr. 3-1431/09 din 19 mai 2009 emis de Curtea de Apel Chișinău a parvenit spre executare la executorul judecătoresc Oleg Ungureanu, din cadrul Oficiului de executare Centru al Departamentului de Executare al Ministerului Justiției și tot la aceeași dată, în adresa debitorului-Consiliul municipal Chișinău, a fost expediată propunerea privind executarea cerințelor documentului executoriu.

La 3 august 2009, în cancelaria Primăriei mun. Chișinău, executorul judecătoresc Oleg Ungureanu a înregistrat încheierea nr. 12-1012/09 privind primirea spre executare a documentului executoriu, intentarea procedurii de executare și stabilirea termenului de executare benevolă a documentului executoriului nr. 3-1431/09 din 19 mai 2009, emis de Curtea de Apel Chișinău, cu privire la obligarea Consiliului municipal Chișinău să asigure reclamantul cu spațiu locativ, în condițiile art. 35 alin. (1) din Legea cu privire la poliție, conform normelor prevăzute de legislația în vigoare.

Prin urmare, la 17 decembrie 2009, administrația Primăriei mun. Chișinău a informat executorul judecătoresc Oleg Ungureanu despre faptul că la momentul actual executarea hotărârii instanței de judecată nu este posibilă din cauza lipsei spațiului locativ liber în municipiul Chișinău, fapt generat de procesul de privatizare a fondului de locuințe, ceea ce a redus substanțial imobilul cu destinație locativă aflat în proprietatea municipală.

Din care considerente, autoritățile administrației publice locale nu au posibilitatea să execute hotărârile definitive și irevocabile ale instanțelor de judecată cu privire la asigurarea cu spațiul locativ a creditorilor urmăritori. Totodată, debitorul a menționat că Consiliul municipal Chișinău nu dispune de mijloace financiare necesare pentru construcția spațiului locativ în vederea executării hotărârii instanței de judecată.

Mai mult ca atât, a informat executorul judecătoresc că Primăria municipiului Chișinău a prezentat o notă informativă Guvernului Republicii Moldova, referitor la alocarea mijloacelor financiare, necesare pentru construcția spațiului locativ, în vederea executării hotărârilor judecătorești definitive și irevocabile.

În acest sens, din momentul emiterii hotărârii de către instanța de contencios administrativ a Curții de Apel Chișinău, la 19 mai 2009, până în prezent, adică 19 februarie 2017, au trecut 7 ani și 9 luni sau 2 835 zile, ceea ce constituie o perioadă excesiv de îndelungată, or, acest fapt a dus la crearea unei stări de incertitudine, stres și disconfort moral în legătură cu executarea hotărârii nominalizate.

Cu referire la dispozițiile art. 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, prevederile Legii nr. 87 din 21 aprilie 2001, precum și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, reclamantul a remarcat că pentru a putea fi

examinată exigența respectării termenului rezonabil în materia executării, instanța de judecată urmează să ia în considerare complexitatea procedurii, comportamentul părților, precum și obiectul deciziei care urmează a fi executată (Raylyan c. Rusiei, par. 31, Norma SRL, par. 25).

Durata executării hotărârii instanței de contencios administrativ este de 7 ani și 9 luni, sau 2835 zile, fapt care, în opinia sa, nu reprezintă un termen rezonabil în sensul jurisprudenței invocate.

Referitor la capătul de cerere privind repararea prejudiciului moral a indicat că suma de 100 000 lei, va fi suficientă pentru acoperirea frustrărilor, lipsurilor, suferințelor emotive și suferințelor morale cauzate.

Prin încheierea din 13 septembrie 2017 a Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani, s-a admis demersul reprezentantului Ministerului Justiției și s-au atras în proces, în calitate de intervenienți accesorii, Consiliul municipal Chișinău și executorii judecătorești Ungureanu Oleg și Iacob Miron.

Prin hotărârea din 8 decembrie 2017 a Judecătorei Chișinău, sediu Buiucani, s-a admis parțial cererea de chemare în judecată depusă de Alexei Libacov împotriva Ministerului Justiției, intervenienți accesorii Consiliul municipal Chișinău și executorii judecătorești Ungureanu Oleg și Iacob Miron, cu privire la constatarea încălcării dreptului la executare în termen rezonabil a hotărârii judecătorești și repararea prejudiciului moral cauzat prin această încălcare.

S-a constatat încălcarea dreptului subiectiv a lui Alexei Libacov la executare în termen rezonabil a hotărârii judecătorești nr. 3-1431/09, emisă de Curtea de Apel Chișinău la 19 mai 2009, în perioada 28 iulie 2009 până la 2 mai 2017.

S-a încasat din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Justiției, în beneficiul lui Alexei Libacov suma de 50 000 lei cu titlu de prejudiciu moral cauzat prin neexecutarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești nr. 3-1431/09 emisă de Curtea de Apel Chișinău la 19 mai 2009, în perioada 28 iulie 2009 până la 2 mai 2017.

În rest cererea de chemare în judecată înaintată de Alexei Libacov împotriva Ministerului Justiției, intervenienți accesorii Consiliul municipal Chișinău și executorii judecătorești Ungureanu Oleg și Iacob Miron, cu privire la repararea prejudiciului moral cauzat prin încălcarea dreptului la executare în termen rezonabil a hotărârii judecătorești nr. 3-1431/09, emisă de Curtea de Apel Chișinău la 19 mai 2009, s-a respins ca neîntemeiată.

La 19 decembrie 2017, Ministerul Justiției a contestat cu apel hotărârea primei instanțe, solicitând casarea ei și emiterea unei hotărâri noi de respingere a integrală a acțiunii.

Prin decizia din 5 februarie 2020 a Curții de Apel Chișinău, s-a respins apelul declarat de Ministerul Justiției și s-a menținut hotărârea din 8 decembrie 2017 a Judecătorei Chișinău, sediu Buiucani.

La 25 martie 2020, prin intermediul poștei electronice, Ministerul Justiției a declarat recurs împotriva deciziei din 5 februarie 2020 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea acestuia, casarea hotărârilor instanțelor ierarhic inferioare și emiterea unei hotărâri noi de respingere a acțiunii ca neîntemeiată.

În motivarea recursului, cu referire la prevederile art. 432 alin. (1) și (2) lit. c) din Codul de procedură civilă, a invocat că decizia contestată este neîntemeiată și pasibilă de a fi casată/modificată.

În acest sens a indicat că instanța de apel, verificând legalitatea și temeinicia hotărârii primei instanțe, a interpretat eronat dreptul material prevăzut de Legea nr. 87 din 21 aprilie 2011 cu privire la repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești și, contrar prevederilor art. 373 alin. (5) din Codul de procedură civilă, nu s-a expus asupra tuturor motivelor cererii de apel.

A menționat că la dosar lipsește dovada că intimatul Alexei Libacov sau membrii familiei acestuia nu dispun de spațiu locativ. Nu este anexată nicio copie a buletinului de identitate la cererea de chemare în judecată.

Având în vedere că informația cu privire la proprietatea persoanei este considerată cu caracter personal, respectiv cu acces limitat, a fost solicitat sprijinul instanței de apel (conform cererii de apel a Ministerului Justiției) în temeiul art. 138 alin. (1) din Codul de procedură civilă, pentru obținerea informației respective, relevante la examinarea cauzei împotriva statului.

Ministerul Justiției a interpellat informații în legătură cu circumstanțele invocate în acțiune, iar prin scrisoarea Ministerului Afacerilor Interne nr. 44/10-759 din 25 februarie 2020, s-a constatat că potrivit răspunsului Brigăzii de poliție cu destinație specială „Fulger” a IGP al MAI nr. 34/15-181 din 19 februarie 2020, Alexei Libacov a activat în cadrul organelor afacerilor interne ale Republicii Moldova de la 1 octombrie 1995 până la 28 decembrie 2009, fiind concediat din cadrul organelor afacerilor interne și trecut în rezerva Forțelor Armate, în conformitate cu art. 21 alin. (14) din Legea nr. 416-XII din 18 decembrie 1990.

La caz, aceste circumstanțe nu au fost verificate de instanță și, astfel, persistă prezumția încasării unui prejudiciu nejustificat și ilegal.

Reprezentantul recurentului a mai indicat că hotărârea a cărei neexecutare se invocă obligă administrația publică locală să acorde spațiu locativ în posesie și folosință și nicidecum în proprietate privată. Acest fapt rezultă din decizia Curții Europene a Drepturilor Omului în cauza Grigore Păduraru contra Republicii Moldova (cererea nr. 28355/08).

În cauza Grigore Păduraru contra Republicii Moldova (cererea nr. 28355/08), CEDO a notat că după ce reclamantul a demisionat din funcția de procuror, nici o prevedere din hotărârea neexecutată nu obligă autoritățile administrative să-i acorde o locuință după această dată. Curtea a considerat că după concediere, statul nu mai era obligat să-i acorde reclamantului o locuință socială.

Un alt exemplu este cauza lui Iurii Malai și alții contra Republicii Moldova (cererea nr. 22267/08).

Referitor la capătul de cerere privind repararea prejudiciului moral, reprezentantul Ministerului Justiției a relatat că despăgubirea acordată în legătură cu daunele morale este menită să furnizeze o compensație financiară pentru un prejudiciu moral, cum ar fi suferințe psihice sau fizice. Prin natura lor, daunele morale nu se pretează la calcule exacte. Dacă se stabilește existența unor astfel de daune, și în cazul în care Curtea consideră că este necesară o compensație bănească, ea va face o evaluare pe o bază echitabilă, luând în considerare standardele care decurg din jurisprudența sa.

Cu referire la situația în speță, consideră că suma respectivă nu poate fi considerată o reparație echitabilă în sensul art. 41 din Convenție. În cauza Tolstoy

Miloslovsky contra Regatului Unit, CtEDO a stabilit că despăgubirile trebuie să prezinte un raport rezonabil de proporționalitate cu atingerea adusă, având în vedere, totodată, gradul de lezare a valorilor sociale ocrotite, intensitatea și gravitatea atingerii adusă acestora.

Pe când, la caz, intimatul Alexei Libacov nu dispune de dreptul de a solicita repetat compensație bănească din contul bugetului de stat pe perioada pentru care a beneficiat deja de aceasta din contul Ministerului Afacerilor Interne sau pentru perioada pentru care nu mai este angajat al Ministerului Afacerilor Interne.

În scrisoarea Ministerului Afacerilor Interne nr. 44/10-759 din 25 februarie 2020, se reține că potrivit fișei personale a drepturilor bănești pe numele intimatului Alexei Libacov, gestionată de către Serviciul finanțe al BPDS „Fulger” a IGP al MAI, anterior reclamantul a beneficiat de compensație pentru închirierea locuinței în perioada anilor 2008 și 2009.

În conformitate cu art. 434 din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel. Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Colegiul consideră că recursul este declarat în termen, având în vedere că acesta a fost depus de Ministerul Justiției prin intermediul poștei electronice, la 25 martie 2020.

În conformitate cu art. din 439 alin. (2) și (3) din Codul de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copieii de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia.

Judecătorul raportor verifică încadrarea în prevederile legii a temeiurilor invocate în recurs și face un raport verbal în fața completului de judecată instituit în conformitate cu alin. (2).

La 20 mai 2020 în adresa intimațiilor a fost expediată copia cererii de recurs depusă de Ministerul Justiției cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței.

Prin referința din 2 iunie 2020, avocatul Valeriu Pelin, acționând în numele și interesele intimatului Alexei Libacov, a solicitat respingerea recursului drept inadmisibil și neîntemeiat, cu menținerea în vigoare a hotărârii din 8 decembrie 2017 a Judecătoria Chișinău, sediu Buiucani și a deciziei din 5 februarie 2020 a Curții de Apel Chișinău.

Prin încheierea din 17 iunie 2020 a Curții Supreme de Justiție, recursul declarat de Ministerul Justiției, a fost considerat admisibil.

În conformitate art. 441 din Codul de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

Verificând decizia contestată, în raport cu prevederile legale aplicabile la caz, criticile aduse în recurs și referința depusă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a admite recursul, cu casarea integrală a deciziei și remiterea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, din considerentele ce succed.

Conform art. 442 alin. (1) din Codul de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

Art. 444 din Codul de procedură civilă, prevede că recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces. Completul din 5 judecători decide asupra oportunității invitării tuturor participanților sau a reprezentanților acestora pentru a se pronunța cu privire la problemele de legalitate invocate în cererea de recurs.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă, instanța de recurs, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) din Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sînt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural. Deși alin. (3) al normei enunțate specifică concret care încălcări sau erori se consideră drept omisiuni procedurale, alin. (4) menționează că și săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, iar alin. (5) al normei date prevede că temeiurile prevăzute la alin. (3) se iau în considerare de către instanță din oficiu.

Din suportul probatoriu prezent la materialele cauzei, Colegiul constată că la 2 mai 2017, Alexei Libacov s-a adresat cu cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției. (f.d. 4-6)

La 15 iunie 2017, în cadrul ședinței de judecată, reprezentantul reclamantului a depus cerere de concretizare acțiunii solicitând, constatarea încălcării dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, încasarea de la bugetul de stat în beneficiul său a sumei de 100 000 lei cu titlu de despăgubire a prejudiciului moral și compensarea cheltuielilor de judecată. (f.d. 27)

Prin încheierea din 13 septembrie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, s-a admis demersul reprezentantului Ministerului Justiției și s-au atras în proces, în calitate de intervenienți accesorii, Consiliul municipal Chișinău și executorii judecătorești Ungureanu Oleg și Iacob Miron. (f.d. 56-58)

Judecând cauza, prima instanță, prin hotărârea din 8 decembrie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediu Buiucani, a admis parțial cererea de chemare în judecată, a constatat încălcarea dreptului subiectiv a lui Alexei Libacov la executare în termen rezonabil a hotărârii judecătorești nr. 3-1431/09, emisă de Curtea de Apel Chișinău la 19 mai 2009, în perioada 28 iulie 2009 până la 2 mai 2017 și a încasat din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Justiției, în beneficiul lui Alexei Libacov suma de 50 000 lei cu titlu de prejudiciu moral cauzat prin neexecutarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești nr. 3-1431/09 emisă de Curtea de Apel Chișinău la 19 mai 2009, în perioada 28 iulie 2009 până la 2 mai 2017. În rest cererea de chemare în judecată înaintată de Alexei Libacov

împotriva Ministerului Justiției, intervenienți accesorii Consiliul municipal Chișinău și executorii judecătorești Ungureanu Oleg și Iacob Miron, cu privire la repararea prejudiciului moral cauzat prin încălcarea dreptului la executare în termen rezonabil a hotărârii judecătorești nr. 3-1431/09, emisă de Curtea de Apel Chișinău la 19 mai 2009, s-a respins ca neîntemeiată. (f.d. 72, 80-89)

La 19 decembrie 2017, Ministerul Justiției a contestat cu apel hotărârea primei instanțe, solicitând casarea ei și emiterea unei hotărâri noi de respingere integrală a acțiunii. (f.d. 91-96)

Prin decizia din 5 februarie 2020 a Curții de Apel Chișinău, s-a respins apelul declarat de Ministerul Justiției și s-a menținut hotărârea din 8 decembrie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediu Buiucani. (f.d. 153, 154-166)

În motivarea soluției, instanța de apel a conchis că concluzia instanței de fond privind constatarea încălcării dreptului subiectiv a lui Alexei Libacov la executare în termen rezonabil a hotărârii judecătorești nr. 3-1431/09, emisă de Curtea de Apel Chișinău la 19 mai 2009, în perioada 28 iulie 2009 până la 2 mai 2017, este una justă, ținând cont de faptul că documentul executoriu a fost înaintat spre executare la 24 iulie 2009, însă nu a fost executat nici până la data înregistrării acțiunii în instanța de judecată, deci perioada de referință este de 7 ani 9 luni și 8 zile.

Referitor la cuantumul prejudiciului moral încasat de către instanța de fond, în sumă de 50 000 lei, Colegiul instanței de apel a reținut că această sumă este rezonabilă și constituie o satisfacție echitabilă pentru prejudiciul cauzat reclamantului prin neexecutarea în termen rezonabil a hotărârii Curții de Apel mun. Chișinău din 19 mai 2009.

Nefiind de acord cu soluția adoptată de instanța de apel, la 25 martie 2020, prin intermediul poștei electronice, Ministerul Justiției a declarat recurs împotriva deciziei din 5 februarie 2020 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea hotărârilor instanțelor ierarhic inferioare și emiterea unei hotărâri noi de respingere a acțiunii ca neîntemeiată. (f.d. 185-189)

Judecând recursul, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție constată că instanța de apel a examinat cauza dedusă judecării în mod superficial, iar soluția a fost dată fără elucidarea pe deplin a circumstanțelor cauzei și aprecierea convenită a argumentelor invocate în apel.

În acest sens, Colegiul reține că potrivit art. 118 alin. (3) din Codul de procedură civilă, circumstanțele care au importanță pentru soluționarea justă a cauzei sunt determinate definitiv de instanța judecătorească pornind de la pretențiile și obiecțiile părților și ale altor participanți la proces, precum și de la normele de drept material și procedural ce urmează a fi aplicate.

În conformitate cu dispozițiile art. 130 alin. (1) din Codul de procedură civilă, instanța judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multiaspectuală, completă, nepărtinitoare și nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul și interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege.

Conform art. 239 din Codul de procedură civilă, hotărârea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată. Instanța își întemeiază hotărârea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță și pe probele cercetate în ședință de judecată.

La rândul său, art. 240 alin. (1) din Codul de procedură civilă prevede că, la deliberarea hotărârii, instanța judecătorească apreciază probele, determină circumstanțele care au importanță pentru soluționarea cauzelor, care au fost sau nu stabilite, caracterul raportului juridic dintre părți, legea aplicabilă soluționării pricinii și admisibilitatea acțiunii.

În conformitate cu art. 373 alin. (1), (2), (5) din Codul de procedură civilă, instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță.

În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea cauzei, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces.

Instanța de apel este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Iar conform prevederilor art. 390 alin. (1) lit. e), f) și alin. (2) din Codul de procedură civilă, decizia instanței de apel trebuie să conțină: motivele concluziilor instanței de apel și referirea la legea guvernantă, concluziile instanței de apel în urma examinării apelului.

În cazul respingerii apelului, instanța de apel este obligată să indice în decizie motivele respingerii.

Astfel, Colegiul notează că legea procesuală consacră principiul general conform căruia orice hotărâre judecătorească trebuie să fie motivată și să reprezinte premisa pentru soluția din dispozitiv. Această dispoziție este edictată atât în interesul unei bune administrări a justiției și încrederii ce trebuie să inspire justițiabililor, cât și pentru a se da instanțelor superioare posibilitatea de a controla judecata primelor instanțe.

Pentru satisfacerea acestui principiu, judecătorii fondului urmează să arate motivele de fapt și de drept care au format convingerea lor, să enunțe cele constatate și dovezile care au determinat-o.

Motivarea este un element esențial al hotărârii judecătorești, o puternică garanție a imparțialității judecătorului și a calității actului de justiție, precum și o premisă a exercitării corespunzătoare de către instanța superioară a atribuțiilor de control judiciar de legalitate și temeinicie.

Obligativitatea motivării hotărârilor judecătorești constituie o condiție a procesului echitabil, exigență a art. 239 din Codul de procedură civilă și art. 6 alin. (1) din Convenție.

La capitolul legalității hotărârilor instanței de judecată, CtEDO a statuat în repetate rânduri necesitatea motivării hotărârilor, unde funcția unei decizii motivate este să demonstreze părților că ele au fost auzite. Dreptul de a fi auzit include nu doar posibilitatea de a aduce argumente instanței, dar de asemenea o obligație corespunzătoare a instanței de a arăta motivele pentru care anumite argumente au fost acceptate sau respinse. CtEDO a menționat că este motivată în mod corespunzător o decizie care permite părților să facă uz efectiv de dreptul lor de a face apel (*Hirvisaari vs. Finlanda*).

În acest sens, actul judecătoresc trebuie să corespundă tuturor normelor de drept, să fie clar, înțeles de părțile implicate în litigiu și să răspundă în mod sigur și expres la toate cerințele și obiecțiile formulate.

Deci, instanțele judecătorești sunt obligate să-și motiveze soluțiile și concluziile, să furnizeze toate răspunsurile la întrebările care sunt pertinente pentru rezultatul procesului și necesită un răspuns special în hotărâre.

Omiterea aspectului dat constituie o încălcare a art. 6 § 1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, care garantează oricărei persoane dreptul la judecarea în mod echitabil a cauzei sale.

Totodată, reieșind din limitele judecării apelului și din specificul obiectului acțiunii în cauză, se va remarca că în scopul stabilirii temeiniciei sau netemeiniciei hotărârii contestate, instanța de apel are obligația de a pătrunde în esența criticilor aduse de către apelant în dezacord cu hotărârea primei instanțe și de a se expune pe marginea tuturor motivelor și argumentelor.

În prezenta cauză, Colegiul constată că instanța de apel a trecut în mod superficial asupra argumentelor și criticilor invocate de Ministerul Justiției în cererea apel, deoarece nu a dat apreciere argumentelor prezentate, prin care a indicat că hotărârea a cărei neexecutare se invocă (hotărârea din 19 mai 2009 a Curții de Apel Chișinău) obligă administrația publică locală să acorde reclamantului spațiu locativ în posesie și folosință, și nicidecum în proprietate privată, pe perioada exercitării funcției, în conformitate cu legislația în vigoare la acel moment, fapt ce rezultă din decizia CtEDO în cauza Păduraru vs. Republica Moldova (cererea nr. 28355/08), prin care Curtea a reținut că statul nu mai era obligat să-i acorde reclamantului o locuință socială din momentul în care acesta și-a încetat serviciul și a demisionat din funcția de procuror.

În cauza Păduraru vs. Republica Moldova, Curtea a remarcat că raporturile de serviciu ale reclamantului au încetat la 28 decembrie 2007 și, începând cu această dată, statul nu mai are obligația să-i ofere spațiu locativ, intervalul de acțiune al acestui drept fiind direct proporțional cu durata de activitate în serviciul public a reclamantului.

Astfel, Colegiul instanței de apel a ignorat argumentul apelantului că locuința ar trebui să-i fie oferită lui Alexei Libacov temporar, atât timp cât acesta ar fi fost angajat în calitate de colaborator al poliției, or hotărârea judecătorească neexecutată nu stipulează un titlul de proprietate, ci doar de chirie pe perioada desfășurării atribuțiilor de serviciu în instituție publică.

De asemenea, instanța de recurs statuează că deși exista ca motiv de apel, instanța de apel nu s-a pronunțat nici referitor la argumentele Ministerului Justiției, care a menționat și faptul că la materialele dosarului lipsesc careva probe că intimatul nu dispune de spațiu.

Cu privire la acest aspect, Colegiul lărgit menționează că din textul deciziei contestate, anumite considerente care ar reflecta o apreciere pe deplin a acestor motive nu se identifică, or, instanța de apel și-a expus motivarea deciziei printr-o concluzie generalizată.

Colegiul accentuează că expunerea asupra tuturor pretențiilor invocate de apelant în cererea de apel reprezintă o obligație imperativă pentru instanța de apel.

Prin emiterea unor hotărâri superficiale, poate fi pusă în pericol însăși substanța dreptului individului la un proces echitabil. Or, în cazul în care instanța

de judecată se abține de a da un răspuns special și explicit la cele mai importante întrebări, fără a acorda părții posibilitatea de a ști dacă acest mijloc de apărare a fost neglijat sau respins, acest fapt se va considera o încălcare a dreptului la un proces echitabil (cauza CEDO Hiro Balani vs. Spania, hotărârea din 9 decembrie 1994).

Reieșind din prevederile art. 6 § 1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, pronunțarea de către instanțele judecătorești a unor hotărâri motivate constituie una dintre garanțiile dreptului fundamental la un proces echitabil și acesta presupune obligația instanței judecătorești de a se expune în hotărârile contestate asupra tuturor argumentelor invocate de către părți întru admiterea sau respingerea acestora (cauza Garcia Ruiz vs. Spania, 21 ianuarie 1999).

În jurisprudența sa consecventă, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a constatat în mod frecvent încălcări ale art. 6 § 1 din Convenție, în special în cauzele care ridicau probleme cu privire la motivarea hotărârilor judecătorești (Fomin vs. Moldova, 11 octombrie 2011; Lebedinschi vs. Moldova, 16 iunie 2015; Nichifor vs. Moldova, 20 septembrie 2016).

Curtea Europeană a reiterat că efectul art. 6 § 1 din Convenție este, inter alia, de a plasa un „tribunal” sub o obligație de a efectua o examinare adecvată a declarațiilor, argumentelor și probelor, fără a prejudicia evaluarea acestora sau a faptului dacă ele sunt relevante pentru decizia sa.

Corelând prevederile legale procedurale naționale cu jurisprudența CtEDO referitor la obligația instanțelor naționale de a-și motiva soluțiile, Colegiul conchide că circumstanțele expuse anterior denotă că instanța de apel nu și-a îndeplinit obligațiile prevăzute de art. 373 din Codul de procedură civilă. Iar aceasta nu poate echivala decât cu încălcarea dreptului la un proces echitabil al apelantului/recurentului, inclusiv dreptul de acces liber la justiție în raport cu obligația instanței de „a auzi” justițiabilii, garantat de art. 20 din Constituție și art. 6 § 1 din Convenție.

În consecință, Colegiul reține că decizia contestată a instanței de apel nu satisface criteriile legalității și temeiniciei unui act judecătoresc deoarece nu corespunde prevederilor art. 239 și art. 241 din Codul de procedură civilă.

Din aceste considerente, Colegiul constată încălcarea cu certitudine de către instanța de apel a normelor procedurale și anume, omiterea de a se expune asupra tuturor argumentelor cererii de apel.

Date fiind aceste încălcări, singura soluție legală și rezonabilă este casarea deciziei instanței de apel și trimiterea spre rejudecare a cauzei.

O altă soluție decât aceea a trimiterii spre rejudecare ar echivala cu o validare și protejare a unor încălcări grave ale legii săvârșite de instanțele de fond și cu o periclitate a sistemului judiciar în ansamblu, întrucât, dacă modul de abordare al instanței de fond ar fi însușit și de alte instanțe s-ar ajunge la o inexistență de fapt a instanțelor de fond, la inutilitatea unei judecăți în primă instanță și, implicit, la o atingere severă adusă drepturilor și intereselor legitime ale persoanelor.

Faptele descrise mai sus confirmă că erorile judiciare depistate supra sunt esențiale și nu pot fi corectate de către instanța de recurs.

Iar, în atare circumstanțe, se decide casarea integrală a deciziei atacate și trimiterea cauzei spre rejudecare la instanța de apel, pentru a se asigura părților o

judicare efectivă a cauzei în ordine de apel, ca garanție a legalității și temeiniciei actului judecătoresc ce va fi adoptat.

La rejudecarea cauzei instanța de apel urmează să ia în considerare aspectele expuse anterior și să examineze cauza în ordine de apel, analizând toate cerințele înaintate, relevanța și dezbaterea probelor prin respectarea principiului contradictorialității și nemijlocirii în proces.

În circumstanțele relatate, având în vedere că normele de drept procedural au un caracter absolut, fiind reglementate de norme imperative, iar încălcarea acestora atrage după sine casarea deciziei, instanța de recurs nu va mai analiza celelalte motive invocate în cererea de recurs.

Astfel, având în vedere cerințele dreptului la un proces echitabil, precum și motivarea evazivă și lipsită de consistență a deciziei contestate, împrejurare care echivalează cu necercetarea cauzei și face imposibilă realizarea controlului judiciar, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul declarat de Ministerul Justiției și de a casa decizia din 5 februarie 2020 a Curții de Apel Chișinău, cu trimiterea cauzei spre rejudecare la instanța de apel, în alt complet de judecată.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) și alin. (3) din Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e :

Se admite recursul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova.

Se casează integral decizia din 5 februarie 2020 a Curții de Apel Chișinău.

Cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Alexei Libacov împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenienți accesorii Consiliul municipal Chișinău și executorii judecătorești Ungureanu Oleg și Iacob Miron, cu privire la constatarea încălcării dreptului la executare în termen rezonabil a hotărârii judecătorești și repararea prejudiciului moral cauzat prin această încălcare, se trimite spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței, judecătorul

Svetlana Filincova

judecătorii

Galina Stratulat

Iurie Bejenaru

Nicolae Craiu

Dumitru Mardari